

AZ OSZK SZEMLETANULMÁNYAI AZ OLVASÁSNÉPSZERŰSÍTÉSÉRŐL, ÉS AZ OLVASÁS ÉS EGÉSZSÉG KAPCSOLATÁRÓL

A Könyvtári Intézet koordinálásával készült két szemle-tanulmányról adott hírt az OSZK. Az olvasásnépszerűsítésről, illetve az olvasás és egészség kapcsolatáról.

Olvásásfejlesztési
és -népszerűsítési világkörkép

Összeállította:
Országos Széchényi Könyvtár
Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Budapest
2022. június 27.

Az **Olvásásfejlesztési és -népszerűsítési világkörkép** című tanulmány összeállítói az Országos Széchényi Könyvtár és a Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum munkatársai. A tanulmány első fejezetében az Országokon átívelő programok áttekintését olvashatjuk, ebből következzen egy részlet.

Olvásásfejlesztési és -népszerűsítési világkörkép

A világban jelenleg 773 millió felnőtt és gyerek nem tud olvasni. Az analfabetizmus elsősorban a szegényebb régiókat érinti, de a funkcionális analfabéták

és a gyenge olvasási képességekkel rendelkezők száma minden országban jelentős. Az IFLA 2021 szeptemberében kiadott dokumentuma ► az UNESCO Egész Életen Át Tartó Tanulás Intézete által fenntartott LitBase adatbázis ► alapján foglalja össze a könyvtárak szerepét az olvasásnépszerűsítés nemzetközi programjaiban. A **forrásadatbázis** ► újabb programok indításához, hatékony olvasásnépszerűsítési stratégiák megfogalmazásához 255 lokális és országos szintű jó gyakorlatot sorol fel 97 országból.

A **Nemzetközi Digitális Gyermekek Könyvtár (ICDL)** ► non-profit alapítványként működik, könyvtárak, felsőoktatási intézmények, kormányok oktatásért felelős minisztériumai, számos könyvkiadó, könyvterjesztő és egyéb vállalat (köztük a **Microsoft** és az **Adobe**), valamint magánszemélyek

támogatásával. A cél a legjobb gyermekirodalom online elérhetővé tétele annak érdekében, hogy a gyerekek a globális társadalom tagjaivá váljanak, megértve a tolerancia fontosságát, elismerve más népek kultúráját, nyelvét és gondolatait. Az adatbázis jelenleg több mint 70 nyelven közel 4.500 könyvet tartalmaz. Az olvasók regisztrálhatnak, keresési eredményeiket tárolhatják, megőrizhetik kedvenc könyveiket virtuális könyvespolcukon, és visszatérhetnek az általuk utoljára olvasott oldalakhoz. Az ICDL eredményeit bemutató **2007-es eset-tanulmány** ▶ említi azt a példát, hogy négy országból tizenkét gyermek, akik négy éven keresztül használták az ICDL-t, egyre érdeklődőbbé váltak a könyvek, a könyvtárak, a technológia és a körülöttük lévő világ iránt. Az is kiderült, hogy szeretik a könyveket kézbe venni, és szívesen használják az online keresőeszközöket is. Nagyra értékelik a valóságos könyvtárat, ahol társasági életet élhetnek és olvashatnak. Jól érzékelhető, hogyan növekedett az olvasással kapcsolatos motivációjuk és a más kultúrák iránti érdeklődésük. A tanulmány *folytatása* a Könyvtári Intézet honlapján ▶ olvasható.

Az **Olvasás hatása az egészségre** című szemle-tanulmány készítői az **Országos Széchényi Könyvtár** munkatársai, szerkesztői **Szabó Piroska**, **Bíró Bettina** és **Bódog András**. A tanulmányból néhány rövidebb fejezetet idézünk.

Olvasás hatása az egészségre

Az olvasás egészségügyi összefüggéseinek kutatásában elsősorban az agy kutatás és az idegtudomány ért el jelentős eredményeket az elmúlt években. Az idegtudományok azonosították az olvasás folyamatában szerepet játszó agyterületeket és idegpályákat. A legkorszerűbb képalkotó eljárásokkal kimutatták, hogy

az agyban olvasás közben nemcsak a szavak vizuális felismeréséért felelős agyterület aktiválódik, hanem számos más agykérgi terület is működésbe lép. Azt is megállapították, hogy az olvasás gyakorlása pozitív hatással van az érintett idegpályák fejlettségére. Más kutatások szerint az olvasás az ún. szociális kogníció, azon belül az empátia fejlesztésében is szerepet játszik, az empátia pedig több kutatás szerint is korrelál a jó mentális egészségi állapottal. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy a biblioterápia, különösen a csoportos biblioterápia, jó hatást gyakorol az egészségre, akár segíthet a depresszió, a stressz és a fájdalom csökkentésében is. A kutatások egy csoportja azt igazolja, hogy az olvasás segíthet lassítani az időskori szellemi hanyatlást. Az olvasás szociológiai megközelítéséből közvetett összefüggéseket is találhatunk az olvasás és az egészség között, mégpedig a sikeres tanulmányi eredmények és a társadalmi státusz változóiin keresztül. Több ország ezért korai olvasásfejlesztési programokkal igyekszik hozzájárulni a gyermekkori fejlődéshez és az életben való boldogulás megalapozásához.

Az olvasás vitathatatlanul pozitív hatással van mindennapjainkra. A kapcsolódás mellett ismereteinket megalapozva és szélesítve tudást teremt, amelyet az élet számos területén kamatoztathatunk. Logikusan feltételezhetjük, hogy egy olvasott ember többet tud az őt körülvevő világról, beleértve annak egészségügyi vonatkozásait is. Ebből eredően a sokat olvasó ember túlsó ismereteiből okulva egészségtudatos életet választhat, amelynek pozitív hatása lehet egészségügyi állapotára. (...) [Tehát] az olvasás jót tesz az egészségnek. Szemletanulmányunkban annak jártunk utána, hogy a legfrissebb tudományos kutatások vajon alá tudják-e támasztani ezt az állítást. A tanulmány *folytatása* a Könyvtári Intézet honlapján ► olvasható. ►